Posamezna številka 30 vinarjev.

Štev. 288. V Ljubljani, v nedeljo, dne 15. decembra 1918 ob 7. uri zjutraj Leto XLVI.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej .. K 60·—
Za en mesec „ .. „ 4.50
Za Nemčijo celoletno . „ 55·—
Za ostalo inozemstvo . „ 80·—

V Ljubljani na dom
Za celo leto naprej .. K 48·—
Za en mesec „ .. K 4·—
V spravi prejeman mesečno „ 3·50

Sobotna izdaja:
Za celo leto ..... K 10·—
Za Nemčijo celoletno . „ 12·—
Za ostalo inozemstvo . „ 15·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (50 mm široka in 3 mm visoka ali zje prostor)
za enkrat . . . . po 50 v
za dva- in večkrat . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petitvrsta K 1·

Izhaja vsak dan izvzemši nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vezni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 34.

Pred skupno vlado.

Do tega trenutka, ko to pišemo, še ni objavljena skupna jugoslovanska vlada. V čisto nejasnih obrisih se nam šele kaže struktura prve jugoslovanske vlade. Kakor vse kaže, je treba premagati precej težkoč, ki ovirajo zadovoljivo rešitev vladinega vprašanja. Zdi se pa, da bo nova vlada koalicijska, sestavljena iz vseh strank vseh treh plemen. Prav zato je ta zadeva morda še bolj komplicirana, ker programi strank gredo v marsičem narazen, kar zelo vpliva na sestavo vlade. Pomislimo le na princip avtonomije in princip centralizma.

Gotovo pa je, da bo po sestavi vlade tudi strankarska grupacija in struktura strank v Jugoslaviji zadobila drugačno obliko. Z novo vlado je zedinjenje Jugoslovanov do zadnje formelnosti spopolnjeno; kajti dejstvo, da je velik del Jugoslavije od Italije okupiran, tu ne prihaja v poštev. To vprašanje bo reševala nova vlada z Italijo. Ni dvoma, da se mora rešiti v našem smislu na ta ali na drugi način. Nova vlada bo reprezentantinja celega naroda SHS od beneških gora do Soluna.

Nastaja sedaj nov položaj za stranke. S političnimi mejami so zabrisani teritorijalno omejeni delokrogi posameznih političnih skupin in nova grupacija strank je z ozirom na nove razmere neizogibna. Stranke bodočnosti bodo nositeljice novega kulturno-socijalnega programa med mase slovensko-hrvatsko-srbskega naroda.

Danes prinašamo glasove hrvatskega in srbskega časopisja o tem vprašanju. Ti glasovi so značilni. »Hrvatska Riječ« je glasilo sedanje hrvatsko-srbske koalicije na Hrvatskem. Njena vloga je doigrana. Zato se bo stranka gotovo preustrojila in spojila z drugimi strankami. Najbližja na Slovenskem ji je JDS. pod vodstvom g. dr. Ivana Tavčarja, v kateri se doslej zbirajo tudi mladini bivše narodno-napredne stranke. Istotako bo nastala tudi na Srbskem nova konstelacija. Tudi stranke v Srbiji se bodo morale prilagoditi izpremenjenim razmeram. Vodja sedanje vladine stranke srbskih staro-radikalcev je Pasić. Stranka bo brez dvoma iskala in našla stika in odziva tudi na Hrvatskem in Slovenskem. Morda se ne motimo, da veljajo tudi temu vprašanju razgovori g. Ivana Hribarja s Pasićem in da bi utegnil novi dnevnik »Jugoslavija« biti organ te radikalne skupine na Slovenskem.

Stojimo tedaj pred popolnoma novimi nalogami in čisto bistveno izpremenjenimi razmerami v strankarskem življenju. Vendar danes ni še čas zato, da bi se mogli spuščati v podrobnosti, ker so konture še premalo jasne. Dovolj je za danes, če našo javnost na to opozorimo. Skupne vlade pričakujemo vsak hip in s tem postanejo tudi problemi strank aktualni.

* * *

Belgrad, 13. decembra. Današnja »Pravda« prinaša pod naslovom »Nova vlada« članek, v katerem med drugim pravi: »Sedanje ministrstvo kraljevine Srbije se bo razširilo v ministrstvo kraljevine SHS in bo sestavljeno najkasneje do nedelje. To centralistično ministrstvo bo uživalo podporo naših (srbskih) strank, ki so šle s koalicijo, nato srbsko-hrvatske koalicije, Slovenske Ljudske Stranke, Jugoslovanske demokratiške stranke, nacionalnih jugoslovanskih socialistov, Starčevićeve stranke prava, izvenstrankarskih skupin med Slovenci, Hrvati in Srbi ter skupine okoli »Narodne Politike«.

Belgrad, 14. dec. Belgrajske »Večerne Novosti« prinašajo pod naslovom »Patriotska koncentracija« članek, v katerem pišejo med drugim: »Svetovna vojska je ustvarila popolnoma nove odnošaje v vsem javnem življenju. Dosedanje naše stranke in njih programi izgledajo kako anahronizem. Stranke so v glavnem dovršile svojo vlogo. V razširjeni državi se mora na novem temelju primerno duhu časa celega sveta in mnogih drugih socialnih odnošajev po vsem ozemlju delati za ustanovitev novih političnih strank. Ta proces je neizogiben in se bo zelo hitro izvršil. V sedanjih časih je vsako strankarstvo usodno, na vseh straneh je treba iskreno in požrtvovalno delati. To žele bratje iz Bosne in Hercegovine, Dalmacije, vojvodine, Hrvatske in Slovenije, ki hočejo sporazumnega dela z vsemi ostalimi strankami.«

Zagreb, 14. dec. »Hrvatska Riječ« piše v uvodniku: »V teku je akcija, da se osnuje ena, močna stranka, ki bi obsegala vse naše ozemlje od Soče do Vardarja in ki bi vse to ozemlje prepregla s svojimi močnimi strankarskimi podružnicami. Umevno je, da bi morale imeti take stranke svoje veliko skupno glasilo, ki bi imelo svoje čitatelje tako na skrajnem vzhodu našega ozemlja, kakor tudi na zahodu do Jadranskega morja. Najboljše bi bilo, da bi se v ta namen morda več obstoječih listov fuzioniralo v en velik list. V tem zmislu se je že pričelo delati. Ko bo ta akcija dovršena, ni dvoma, da bo to velik napredek, ker se bo veliko laže boriti proti brezvestnim demagogom, ki hočejo potisniti narod na stran.

Tržaška pisma.

Italijani proti Slovanom.

Trst, 7. decembra 1918.

V zadnjem pismu smo povedali, kako si Italijani prizadevajo spraviti prej ko mogoče iz Trsta slovenski živelj. Uslužbencem in uradnikom odpovedujejo službe in ukazujejo, da morajo v najkrajšem času zapustiti Trst. Tako morajo zapustiti mesto ljudje, ki so tu služboval že desetletja, bili tu pristojni, ki so se tu udomačili in si ustvarili svoje domače ognjišče. Kaj bo z njihovimi družinami? V teh časih je preseljevanje nemogoče. In ako mora oče proč, kdo bo skrbel za družino, kdo plačeval stroške za življenje? — Ko so Nemci okupirali Belgijo in deportirali domače prebivalstvo, je proti temu nasilju protestiral ves svet. Ali ne bo nikogar, ki bi protestiral proti izganjanju naših ljudi iz rodne zemlje po Italijanih?

Lah ni še nikoli zmagal. Uspehe je dosegel vedno le po postranskih poteh, s hinavščino, lažjo in zavratnostjo. Isto opažamo pri sedanjih dogodkih. V spominu je še protest bivšega armadnega poveljnika proti kršitvi pogojev premirja. Tudi v Trst so prišli prvi italijanski avtomobili z belo zastavo. Šele ko so se prepričali, da ni nikjer sovražnika in da ni zanje nobene nevarnosti več, so razvili italijansko trikoloro in danes se bahajo z zmago, kakršne še ni videl svet, in trde, da so okupirali naše kraje z vojaško silo. Laško časopisje mrgoli laži o razmerah in dogodkih v naših krajih, govori o sovražnostih proti njim, ker hoče delati v širokem svetu »štimungo« za svoje roparske namene. Mi sicer nimamo prilike, brati francoske in angleške časopise, ali bojimo se, da le-ti pridno sedajo italijanskim lažnjivcem na limanice. In to nam lahko silno škodi. V tem oziru bi bilo treba od naše strani kaj ukreniti, da bo zunanji svet pravično in objektivno informiran o dogodkih, ki se odigravajo v okupiranem ozemlju.

Vsak zamujen dan nam lahko veliko škoduje. Toda to le mimogrede. Opozoriti smo hoteli jugoslovansko javnost le na neko laž, s katero Italijani zlasti v sedanjih časih močno operirajo. Pravijo namreč, da so slednjič odrešeni suženjstva; dosedaj da so bili mučeniki, ker jih je avstrijska vlada zatirala, nas Slovence pa protežirala na njih škodo. Mi nimamo namena braniti rajnke Avstrije, toda resnica je, da se v Avstriji razen Nemcev in Poljakov ni nobenemu narodu tako dobro godilo kot primorskim Italijanom. Lahko rečemo, da so imeli vse, kar so hoteli. Kdor pozna tržaške razmere, ve, kakšno moč je imel naš magistrat in mestni svet, ki je sploh med vsemi avstrijskimi mesti užival posebne prednosti in privilegije, ki so jih Lahi pridno izrabili za utrditev italijanstva in na škodo Slovanov s pomočjo ali dopuščanjem avstrijskih vlad. Na tem magistratu je bilo vse izključno italijansko, uradniki, uslužbenci, jezik, poslovanje. Dasi smo Slovenci v Trstu avtohtoni narod, nisi smel na magistratu in na zavodih ter podjetjih, od njega odvisnih, kakor plinarna, bolnišnice, sirotišnica itd. niti črhniti slovenske besede, kaj šele vlagati prošnje in vloge v našem jeziku. Pri mestnih uradih in podjetjih je zastonj iskal Slovenec službe — kvečjemu za najnižja dela so jih uporabljali — pač pa so imeli najboljša mesta renegati in regnikoli. In k vsemu temu so avstrijske vlade molčale do Hohenloheja.

Ali naj v dokaz, kako smo bili mi »protežirani«, Italijani pa »zatirani«, govorimo o našem šolstvu? Preko 40 let se borimo za eno slovensko ljudsko šolo, in magistrat nam jo je vedno odrekal in avstrijska vlada ni našla tiste energije proti Italijanom, ki jo je pokazala proti Slovencem v Ljubljani, da bi prisilila tržaški magistrat ustanoviti slov. šolo za tisoče slovenskih otrok v Trstu. Italijani so imeli v Trstu vse šole razun univerze. Ugovor, da so si morali sami vzdrževati komunalne srednje šole, ne velja, ker je vlada hotela prevzeti te šole, a magistrat ni tega dovolil, iz strahu, da bi se potem na teh šolah vzgajala mladina v avstrijskem in ne v irredentičnem duhu. In da je bila italijanska inteligenca vzgojena v tem duhu, so pokazala vojna leta. Še celo po državnih uradih je bila razun na namestništvu večina uradnikov iredentistov. Če bi bili Italijani res tako zatirani, bi li bili mogoči ti uspehi? Lahom priznavamo samo, da so znali izrabiti slepost in neumnost avstrijskih vlad. Nam tržaškim Slovencem, ki vse to vemo, se to povdarjanje Italijanov, da so toliko trpeli, gabi, ker to ne odgovarja resnici. Gabi se nam pa še bolj, če pomislimo, kaj so ti ljudje, ki so imeli v Trstu že pred vojsko, dokler je bila Italija v trozvezi, tako moč v rokah, delali z nami Slovenci. Nočemo ponavljati, kako nas je tlačil magistrat. Uporabljali so nasilja, laži in sleparstva. Povedali smo, da na magistratu nisi smel govoriti slovensko; iz bolnišnice so metali »ščave«, če so si drznili govoriti v svojem jeziku; še celo na pokopališču nam niso dovolili slovenskih nagrobnih napisov, na anagrafičnem uradu so nam pačili naše priimke. Splošno so znana sleparstva na debelo pri ljudskih štetjih. Pri magistratu in njegovih podjetjih Slovenec ni dobil službe; če so pa delavca vzeli na delo, jim je moral zapisati dušo. Šole nam niso dovolili nobene in zato se je poitalijančilo na tisoče naših ljudi. Oglejmo si imena trgovcev in obrtnikov tržaških, oglejmo si matične knjige, in prepričali se bomo, da teče po žilah 90 odstotkov tržaških Italijanov slovanska kri. — Še pred dobrimi 100 leti je bil Trst malomesten s 15.000 prebivalci, ki so bili: nekaj patricijev, drugo pa ribičev in trgovcev. Obseg mesta je bil zelo majhen in kjer je danes n. pr. Chiozza, centrum današnjega mesta, tam so naši slovenski kmetje imeli svoje vinograde. Dokler je šla glavna trgovska cesta v prošlih stoletjih čez Čedad na Benetke, si Trst kot trgovsko mesto kar ni mogel opomoči. Šele ko je bil v pretečenem stoletju zvezan s svojim naravnim zaledjem, s slovenskimi deželami, se je začel dvigati in procvitati. Le za to zaledje je Trst eksportna in importna luka. Zato je tudi priseljevanje samo iz tega slovenskega zaledja nekaj naravnega. Import ljudi iz Italije je torej nekaj umetnega, protinaravnega, nezdravega, kar more prej ali slej privesti do konfliktov. In ta import se je vršil nemoteno do znanih Hohenlohejevih dekretov tik pred izbruhom italijanske vojske. Na take in enake načine so Italijani delali desetletja, takih in enakih sredstev so se posluževali že 50 do 60 let, da bi dokazali, da je Trst italijansko mesto in da mora spadati pod Italijo. Ne, primorski Italijani niso bili zatirani, — to naj sliši — ves svet, ampak oni so bili neusmiljeni zatiralci primorskih Slovanov. Da so Italijani pri tem protinaravnem delu imeli uspeh, se imajo zahvaliti razen svoji brutalnosti in brezobzirnosti zlasti neumnosti avstrijskih vlad. Pomislimo pa tudi, da je bila Italija član trozveze. Če je stopil kdo Italijanu v Trstu na kurje oko, so zavriskali v Rimu, in preko Berlina je Dunaj udaril po — Slovencu. Tako smo bili mi »protežirani«, oni drugi pa »zatirani«. Naš napredek je bil veliko bolj oviran po Italijanih kot po avstrijski vladi. Zdelo se nam je potrebno, da to enkrat jasno povemo, ker je žal še vedno mnogo Slovencev, ki so videli edinega krivca našega gorja le v avstrijski vladi in Nemcu, ne pa tudi v Italijanu. Tudi ostali jugoslovanski svet je netočno informiran o naših razmerah, našem položaju in razvoju. Drugače kot z ignoranco si ne moremo tolmačiti zato tudi izjave podpredsednika N. V. Pribičevića, ki jo je prinesel te dni milanski »Secolo« in kjer Pribičević priznava Italijanom samo ob sebi umevno pravico do Trsta in Pulja. Ta izjava, ki je vzbudila med tržaškimi Slovenci silno nevolio, je dokaz, kako malo poznamo sami sebe! Kako naj potem zahtevamo od drugih, da nas poznajo. Kako usodepolne posledice lahko povzroči taka nevednost, je jasno kot beli dan.

Proti krivicam in nasiljem, povzročenim po tržaških Italijanih nam Slovencem, smo mi vedno protestirali in nismo položaja, kakršnega je ustvarila ta politika, nikdar priznavali. Zato si tudi ne moremo misliti, kako naj mirovna konferenca, ki zadovolji vse narode, prisodi definitivno Trst Italiji, ker bi s tem samo sankcionirali stoletne krivice, ki so se godile našemu ubogemu, malemu, zatiranemu narodu. Eden krivcev je že dobil zasluženo plačilo, kazen čaka še drugega, to je naše prepričanje. Če bi nas tudi to varalo, potem naj svet ve, da bo preložen Balkan, ki je bil znan kot gnezdo nemira, samo boli proti severozapadu in da bomo mi, primorski Slovenci, element nemira in tisti sod, napolnjen s smodnikom, ki samo čaka iskre, da eksplodira!

Nervoznosti Italijanov radi Jugoslovanov.

ANGLEŠKO ČASOPISJE ZA JUGOSLOVANE.

Trst, 11. decembra 1918.

Zadnjič smo dali izraza bojazni, da najbrže nasedejo francoski in angleški časopisi lažnjivim poročilom laških časnikarjev. Zdi se, da smo se zmotili. Dokaz nam je nervoznost, ki odseva zadnje dni iz laškega časopisja. Zanimive članke smo brali toozirno v »Corriere della sera« in pa v »Giornale d'Italia«. Poslednji piše v dopisu iz Londona, da se je začela angleška javnost zavedati, da obstoji konflikt med Italijani in Jugoslovani. Sicer bi ne bilo vredno se pečati s tem, ka počasa v Londonu par jugoslovanskih kričačev, to storimo le zaradi tega, da smo oboroženi proti njihovim nevarnim sodbam in da se zavarujemo pred njihovo kritiko. Ti naši nasprotniki in njih zagovorniki se trudijo sejati med Angleže sum in nezaupanje proti nam in pretvarjajo bistvo in obliko italijansko-jugoslovanskega problema. V Londonu deluje divje (furibondamente) že nad tri leta glavni politični stan jugoslovanski in si je znal pridobiti zase javnost, angleško časopisje, parlament, shode in mali del vlade. Največ pa so dosegli Jugoslovani na Angleškem s tem, da so pridobili za svojo stvar Nortchiffovo časopisje. Najimpulzivnejše pa dela v tem zmislu diplomatični kancler lorda Nortcliffa gospod Wickadun Steed, mož velikega ugleda in zmožnosti. On da se je zavzel za stvar z vso vnemo, ki jo je zmožen Angležz. In s tem, da morajo Italijani računati. Steedu da se je posrečilo angažirati ves »trust« časopisov za sistematično delo v jugoslovanskem zmislu na škodo Italijanom. G. Steed nosi vso odgovornost za to, pravi dopisnik, da se je zbudilo med Angleži nezaupanje, da ne rečemo sovraštvo proti nam. »Giornale d'Italia« pravi dalje, da tudi »Times« kaže svoje jugoslovanske simpatije. — Da potolaži svoje čitatelje, piše dalje londonski dopisnik, da je na njihovi strani razen pravice tudi londonski pakt in da Angleška ni dežela, ki bi ne držala sklenjenih pogodb. Pravi, da tudi angleški odgovorni vladni možje še danes pravijo, da jim je londonski pakt svet.

Ta nervoznost pač kaže, da londonski pakt ne stoji več tako trdno, kot želijo Lahi. Da pa je prišlo do tega, so sami krivi; kriv je njihov imperializem in brutalnost, ki so ju pokazali ravno z okupacijo neitalijanskih dežel in z načinom, kako postopajo v okupiranih ozemljih. Italijani so se najbrže učili imperializma in brutalnosti pri Nemcih. Če bodo vse te lepe stvari pri mirovni konferenci na dan prišle in če bi bili mi zraven, bi si usodili prašati g. Wilsona, da naj nam pove, v čem se razlikuje italijanski od nemškega imperializma. Gotovi smo, da bi ga spravili v nevaren dilema.

3. decembra so Italijani praznovali prvo tridesetdnevnico, odkar so »osvobodili« Trst. Slavnost ni izpadla tako »plebiscitarno« kakor so pričakovali. Radovednežev je bilo precej, toda v sprevodu ni bilo razen komandiranega vojaštva posebno veliko udeležencev. Tudi navdušenje je padlo za nekoliko stopinj, zastav pa je bilo dosti manj kot prve dni italijanskega prihoda. Pretečeno nedeljo je bila zopet »zabava«. Rivista militare. Pokazati so hoteli Tržačanom svoje vojaštvo, ki je defiliralo pred duca d'Aosta. Sedaj se menda zopet pripravljajo na drugo slavnost. Kakor vidite, v Trstu je dobro preskrbljeno za zabavo in godbo. Tržaški nacionalistični listi porabljajo take zabavne prilike, da pišejo o plebiscitu: Glejte, ves Trst je za to, da pridemo definitivno pod Italijo! — Potem ko so ubili vsako prostost in prosto izražanje mišljenja (te dni so zopet obsodili ljudi radi krika: Trieste città libera, Trieste republica); potem ko so zažugali s kaznijo in denunciranjem vsakemu, ki bi ne pariral njih političnemu mišljenju, je lahko uprizarjati take komedije in jih potem označati kot soglasno voljo vsega ljudstva.

Pismo iz Belgrada.

ZA NOVO FRONTO NA ZAPADU.

Beograd, 10. dec. 1918.

Brzojav Narodne vlade v Ljubljani regentu izzval je tu vrlo dober vtis: iz vsake njegove besede nam zveni ono vznemirjenje, ki nam napolnjuje srce: kaj bo z našimi brati na Krasu, ob Soči, ob Istri, v Trstu? To moramo povsod povdarjati.

Došla je velika množica brzojavov: globoko se raduje mučenica Ercegbosna, brzojavlja okrajni odbor iz Cetinja, metropolit črnogorski iz Bara, raduje se svojega novega kralja Dalmacija. Ginljiva je brzojavka iz Hvara, ki pravi, da prebivalstvo tega starega hrvatskega otoka stoka pod novim tujim jarmom in želi ter čaka na rešitev.

Črnagora je danes srpski »okrug«, vsi veljaki so podpisali proklamacijo na narod. Danes je semkaj došla velika deputacija, ki sporoča udanost Črnogorcev narodu SHS in kralju Petru. Tudi iz Bosne se množe glasovi, da se želi ta dežela že zdaj odreči svoje avtonomije v prilog takojšnji upravni spojitvi s Srbijo.

Iz Dalmacije prihajajo bolestni vzkriki. Dalmatinci so pustili svojo narodno vlado v Zadru, ki je zaseden od Italijanov. Ti so prepovedali tej vladi vsak stik z neokupiranim delom Dalmacije in so tej vladi postavili komisarja. Tako je odvzet Dalmaciji ves stari aparat. Neokupirani okraji morajo se ad hoc znova organizirati.

Danes je semkaj prispel srbski ministerpredsednik Nikola Pašić, ki je odpotoval dne 28. novembra iz Pariza ter dospel semkaj v spremstvu svojih ministrov. Prišel je ž njim tudi dr. Čingrija in Ivan Hribar, ki se je ekspediciji pridružil v Bologni, ko niso italijanske oblasti dovolile, da potuje v Francijo. — Opozicionalni poslanci pridejo jutri. Upati je torej, da pride do pogajanj radi ustanovitve vlade vsaj 12. t. m. Naša želja je naravno ta, da čim preje imamo vlado urejeno, da more v zunanji in v vojaški politiki nastopiti on trdni, neizprosni pravec, ki je edini v stanu da prekriža Italiji račune.

Tu se pripravljajo že med tem koraki, da se naša vojaška sila preuredi in koncentrira. Po adresi in regentovem odgovoru je vojska

skupna stvar Jugoslavije za danes v vsakem oziru. Ravno za nas Slovence je ta ukrep znamenite važnosti, kajti skupna smer pojde to pot na zapad. Duh bivše srbske, danes jugoslovanske vojske je v tem pogledu zares občudovanja vreden. »Ej, brate,« mi kaže jeden in drugi, »bili smo i sa Bugarinom saveznici, pa šta ćeš, moradosmo kasneje da ga tučemo. Ovaj put biće nama puno lakše.« Gotovi smo, da bo vsa naša javnost sodelovala na zgradbi naše nove fronte.

Jugoslavija.

Regent Aleksander hercegovskim Hrvatom.

Belgrad, 14. decembra. Prestolonaslednik Aleksander je odgovoril na brzojavni pozdrav škofa Mišića sledeče: Hvala vam za pozdrav, ki ste mi ga poslali v imenu Hrvatov-katolikov kršne Hercegovine o priliki ujedinjenja našega troimenega naroda v edinstveno državo pod žezlom mojega prevzvišenega očeta Njegovega Veličanstva kralja Petra I. Moj vzvišeni oče, njegovi predniki in jaz, smo se borili za slogo in ujedinjenje našega celega naroda, pa me zato vaš pozdrav tembolj veseli, ker prihaja iz srca tistega dela jugoslovanskega naroda, ki je svobodo nad vse cenil, se za njo boril in umiral, ki je znal iz svoje srede odstraniti slabotneže in nositelje tuje misli. Jaz in moj prevzvišeni oče bova spoštovala nad vse enakopravnost vseh ver in vseh treh plemen in vseh slojev. Izročite, gospod škof, vsem hercegovskim Hrvatom moj kraljevski pozdrav in poklon. — Aleksander.

Sprejemi pri Aleksandru.

Belgrad, 13. dec. (Lj. k. u.) Danes popoldne je sprejel regent Aleksander v avdijenci dalmatinskega politika Iva Grisogona. Regent je povdarjal, da ceni v polni meri delovanje dalmatinskih narodnih zastopnikov. Dal se je natanko informirati o preganjanjih prebivalstva s strani Italijanov.

Pozdravi regentu.

Belgrad, 13. dec. (Lj. k. u.) Regent Aleksander dobiva številne brzojavne pozdrave iz hrvatskih in slovenskih pokrajin. Med drugim so doslej došli brzojavni pozdravi 88 dalmatinskih občin, Rogaške slatine in Trogira.

God kralja Petra v Zagrebu.

Zagreb, 13. dec. (Lj. k. u.) Povodom godu kralja Petra je bilo danes v tukajšnji pravoslavni cerkvi slovesno bogoslužje, ki so se ga udeležili zastopniki Narodnega veča in drugih državnih oblasti in ogromno število občinstva. Pred cerkvijo je bil postavljen bataljon srbskega vojaštva z oddelki sokolske in narodne straže. Po cerkvenem opravilu so vojaki z godbo odkorakali v vojašnico, spremljani po zelo številni množici, ki je manifestirala za ujedinjenje naroda SHS.

Srbski kralj Peter v Parizu.

Belgrad, 13. dec. (Lj. k. u.) V Parizu pričakujejo v prihodnjih dneh kralja Petra, ki mu nameravajo kot prvemu jugoslovanskemu kralju prirediti svečan sprejem.

Srbska skupščina odgodena na nedoločen čas.

Belgrad, 13. dec. (Lj. k. u.) Srbska skupščina je bila prvotno sklicana na 14. t. m. Sedaj pa je odgodena na nedoločen čas. Doslej je došlo v Belgrad dobra polovica srbskih poslancev.

Belgrad, 14. dec. S Pašićem so došli narodni poslanci: Sretenije Košić, Stojan Kostić, Stanković, Svetomir Atanahović, Vladimir Ujević, Milan Marjanović.

Marijanovič v Belgradu.

Belgrad, 13. dec. (Lj. k. u.) V spremstvu ministrskega predsednika Pasića se je vrnil v Belgrad tudi jugoslovanski publicist Milan Marijanovič.

Proti Trumbiću.

Zagreb, 15. decembra. Današnji »Glas« piše: Domovina ustvarja in vzdržuje ves narod, ne pa posamezniki. Celo to se nam zdi potrebno naglasiti, ker so pričeli nekateri javni organi slikati stvar tako, kakor da je glavno vprašanje to, kdo bo zunanji minister in delegat na mirovni konferenci. V osebi dr. Trumbića, pravijo, je garancija, da se bo naša stvar rešila v našem interesu. Kolika sreča, da bi imeli prav, toda na žalost imajo naivneži protekcijo po svetem pismu v nebesih, tu na brezbožni zemlji pa ne.

Srbi ne prestopijo rumunske meje.

Belgrad, 14. dec. »Samouprava«, glasilo radikalcev, piše na uvodnem mestu, da se je Rumunska obnašala kot pravi sosed in prijatelj in zato Srbi ne morejo iti preko rumunskih mej.

Visoka tehnična šola v Zagrebu.

Zagreb, 15. decembra. Poverjenik za prosveto je predložil Narodnemu veču v odobritev naredbo o ustanovitvi visoke tehnične šole v Zagrebu. Predavanja se bodo najbrže pričela že v jeseni l. 1919. Sedaj iščejo najboljše profesorje.

Češka delegata v Zagrebu.

Zagreb, 15. decembra. V Zagreb sta dospela delegata češko-slovaške republike Vratislav Chlebeček, zastopnik trgovske zbornice v Pragi in svetnik ministrstva prehrane v Pragi, Heindem, da stopita v zvezo s hrvatskimi gospodarskimi organizacijami in da se pogajata glede kompenzacijskih zadev za živež.

Italijani na naših tleh.

Poročilo iz Trsta.

V Škedenj je prišlo danes nekoliko mož v spremstvu karabinerjev, ki so prebarvali vse slovenske napise, češ, da se to godi na višji ukaz.

Na kastelu imajo kakih 200 bivših avstrijskih vojakov, Dalmatincev, interniranih. Tudi enega srbskega vojaka, ki ima kot tak legitimacijo, imajo zaprtega.

Na namestništvu so zaprli vse osebe, kjer so še delali prejšnji referenti in so jim izjavili, da jim ni treba več priti v urad. Isto so rekli tudi v računskem oddelku, ki je pripravljal izkaze za plače drž. uradnikov pri politični upravi, med temi tudi državne učitelje. Slov. drž. učitelji do danes niso dobili plače in se bojijo, da je z ozirom na gorenjo odredbo sploh ne dobijo.

Italijani razpustili predstojništvo delavske nezgodne zavarovalnice v Trstu.

Trst, 14. dec. (Lj. k. u.) Italijanska guberonijska oblast, ki je pred kratkim imenovala vladne komisarje za kreditne zavode in celo za denarne zadruge, ki po naših zakonih niso niti podvrženi taki državni kontroli komisarjev, kakor n. pr. banke, je sedaj razpustila predstojništvo »Delavske zavarovalnice proti nezgodam za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo«, dasiravno je bilo predstojništvo izvoljeno od delodajalcev in delavcev in deloma imenovano od prejšnje vlade. Obenem je bil imenovan za ta zavod vladni komisar, ki naj opravlja funkcije predstojništva, toraj tudi glede neokupiranih delov Kranjske in Dalmacije, spadajočih v okrožje imenovane zavarovalnice. To je očitno kršenje mednarodnih predpisov ne samo radi tega, ker okupirajoča oblast nima pravice odstavljati legalno konstituirano predstojništvo zavoda, ki je sicer javen, a ne državen, ampak tudi radi tega, ker italijanska oblast sega s to naredbo v vladni delokrog takih pokrajin, ki niso okupirane. Italijanska oblast bi smela storiti ta korak kvečjemu soglasno z ljubljansko in dalmatinsko narodno vlado.

Italijanski list proti aneksiji jugoslovanskega ozemlja.

Trst, 14. dec. (Lj. k. u.) V polemiki z onim italijanskim časopisjem, ki je glede pakta, sklenjenega v Rimu na kongresu zatiranih narodov habsburške monarhije drugega mnenja, se »Corriere della sera« z dne 10. t. m. brani proti napadom, ki mu očitajo, da je nedosleden v svojih nazorih glede Jugoslavije. Med drugim piše: Londonski pakt obsega aneksijo okroglo 750.000 Jugoslovanov po Italiji. (Dočim pa je isti list pred par dnevi o isti stvari naglašal, da je ta okoliščina le podrobno vprašanje manjše važnosti, dostavlja sedaj:) Mar misli nasprotno časopisje, da je za nas najbolje, ako imamo teh 750.000 Jugoslovanov kot naše nespravljive sovražnike, ki bodo gojili nepremagljiv irredentizem, podpiran od njihovih plemenskih sobratov, podpihovan od Nemcev, ki silijo na Adrijo, in pospeševan od drugih narodov, s katerimi se bodo Jugoslovani lahko združili v zvezo ali zavezništvo?

Laški časnikar v Ljubljani.

»Edinost« z dne 4. decembra 1918, štev. 331 poroča: »Corrierre dela Sera« o naših stvareh. Najresnejši list italijanski, milanski »Corriere della Sera«, to se pravi, njegov poročevalec Arnaldo Fraccaroli poroča pod naslovom »In viaggio da Trieste a Vienna«, marsikaj, kar zanima nas; toda naj posnameno samo ono, kar je Corrierov poročevalec videl v Ljubljani. Torej:

»Prihajam v Ljubljano zvečer. Mesto je v snegu. Glej, na kolodvoru prve straže v avstrijskih uniformah in z jugoslovansko kokardo, ki jih nisem videl več od reških dni pred našo okupacijo. V predd vorju stoji nekoliko avstrijskih vojakov, ranjenih in bolnih. Grem v mesto. Sneg; majhne, nizke hiše (šel je pač po Kolodvorski ulici, zakaj ne k Tišlerju), malo ljudi, slaba plinska razsvetljava. V središču dobiva Ljubljana lice mesta; velike zgradbe, trije veliki trgi z nasadi. Je izrecno slovensko mesto, toda nima nič značilnega. Ko sem govoril iz Postojne po telefonu z Logatcem, mi je dejal general Latini, da dobim v Ljubljani italijansko-francosko-angleško častniško komisijo. Stopil sem v hotel Union, ki je pravcati politični glavni stan jugoslovanski, a ne vedo nič. Po glavnih ulicah je malo življenja; srečavam pa kakega srbskega častnika. Nahaja se tu bataljon redne srbske vojske. Med stražnimi patruljami se nahajajo iz Pulja odstranjeni mornarji. V bližini frančiškanske cerkve je na slovanskem Prešernovem spomeniku nameščena velika jugoslovanska trobojnica (una grande fascia jugoslava). Na glavnem trgu (piazza maggiore — največji trg) ima spomenik Franca Jožefa I. obraz pomazan s črnilom.

Dal sem se poučiti o položaju. Vedno še obstoji sovražnost proti Italijanom, katero nete politikanti s fantastičnimi obrekovanji. Doznavam da se je predvčerajšnjim (26. nov.) na shodu liberalne stranke, kateremu je predsedoval župan Tavčar (Tavciar), sklenilo zedinjenje Slovencev in vse Jugoslavije s srbskim kraljestvom pod regentstvom prestolonaslednika Aleksandra. Ta sklep je bil izzvan in storjen v prepričanju, da bi bila v očigled Jugoslavije, zedinjene s Srbijo, Italija bolj razpoložena za koncesije. Jugoslovanska ljudska stranka, ki je klerikalna in ima za voditelja duhovnika Korošca (Korosec) in poslanca Pogačnika (Pocacnigh), se izjavlja tudi za zedinjenje s Srbijo, toda ne v isti obliki. Hoče namreč tvoriti s Srbijo federativno republiko. Stvar je razumljiva, kajti v federativni tvorbi se smatra za lažje obramba vere, ki je katoliška v Slovencih in Hrvatih, dočim je v Srbih pravoslavna.

Odpeljal sem se iz Ljubljane ponoči. Vlak, ki je ostal na postaji, je postal ledenica. Pregledovanje slovenskih in srbskih patrulj, ki vstopajo v vlak samo v svrho pregleda, traja do Maribora na Štajerskem.«

»Edinost« dostavlja: Čudimo se le, da v Ljubljani niso znali poročevalca »Corriera« bolje poučiti o naših stvareh. (Mož je očividno skrival svojo misijo.)

Italijani v Dalmaciji.

Split, 12. decembra. Danes popoldne sta priplula v Šibenik dve veliki italijanski križarki z vojsko.

Split, 12. decembra. Danes so zasedli Italijani Zloselo, izkrcali vojsko in izvršili hišno preiskavo.

Split, 12. decembra. Danes zjutraj je priplula pred Rogoznico ena velika italijanska križarka, ena torpedovka in tri velike transportne ladje. Doslej so izkrcali 3000 vojakov, vsega skupaj pa nameravajo izkrcati pet do 6000 mož. Italijani izkrcujejo topove, strojnice in drugo orožje. V mestu so postavili svoje straže in zasedli luški urad. Italijanski vojaki pravijo, da se mora izkrcati na dalmatiskem obrežiu velika vojska proti Jugoslaviji, posebno pa blizu meje. Ljudstvo je ogorčeno, vsa okna so zaprta, v znak žalosti vise zastave le na pol droga. Vsega skupaj so izkrcali Italijani 500 strojnic; zvečer dospe zrakoplovni oddelek.

Laška nasilstva.

Pulj, 14. decembra. V Puliu vladajo še vedno strašne razmere. Izzivanja, šikane so na dnevnem redu. Te dni je umrl vrl Hrvat dr. Čerpi. Povodom njegove smrti so na Narodnem domu razobesili na pol droga hrvatsko zastavo. Italijanaši so zastavo strgali in jo vrgli v blato.

Split, 14. decembra. V Zadru je predvčerajšnjim prišel k orožniškemu poveljniku italijanski častnik ter ga pozval, da se morajo do 10. januarja odstraniti vsi orožniki, ki so tuje narodnosti in ki niso rodom iz zasedene Dalmacije. Jugoslovanski orožniki morajo priseči zvestobo laškemu kralju in nositi uniformo karabinerjev. Če tega nočejo, se morajo obleči v civilno obleko. V Benkovcu so narodna straža in vsi uradi dobili od Italijanov v Zadru povelje, da morajo samo italijansko uradovati. Prepovedano jim je slušati odredbe zemaljske vlade v Splitu.

Split, 14. decembra. Včeraj se je v Šibeniku izkrcalo 12.000 italijanskih pešcev. V Tjesnome so italijanski vojaki v noči na 1. decembra strgali narodne zastave z občinske hiše in neke druge zasebne hiše. Isto so Italijani storili na župnišču v Šibeniku.

Split, 14 decembra. Včeraj zjutraj so prišli v uredništvo »Narodnega Lista« italijanski vojaki in aretirali Petra Biankinija. Don Jure Biankini je bil pozvan na italijansko poveljstvo, odkoder se ni vrnil. Brez dvoma so tudi njega Italijani zaprli. Italijani hočejo na vsak način preprečiti izdajanje »Narodnega Lista«.

Bakar, 14. dec. Včeraj popoldne je došla v Bakar italijanska konjenica, 1 častnik in 40 mož. Šli so do Bakaria, nato so se vrnili.

Dubrovnik, 14. dec. Poveljniki naših parobrodov v Šibeniku poročajo, da so dobili od mestnega pristaniškega urada sporočilo, da hoče italijanska oblast rekvirirati naše parobrode in jih porabiti za potovanja pod italijansko zastavo. Poveljniki so solidarni s sklepom reških kapitanov, ki nočejo pluti pod italijansko zastavo.

Ententa na Reki.

Reka, 13. dec. (Lj. k. u.) Danes je pričel tukaj izhajati francoski list »Echo de Litorale«, ki ga urejajo tukajšnji Hrvatje in posadka francoskih ladij. Na Reki vlada mir in red. Po mestu skrbijo za red mešane ententne obhodne straže. Uvedena je mednarodna časniška cenzura, ki že deluje. Danes je zasegla daljši članek italijanskega lista »Bilancia«.

Ob naši severni meji.

Nemško nasilje na Koroškem.

Vojaški svet v Beljaku je sklenil aretirati župnika Meška na Zili in bivšega nadporočnika g. učitelja Napokoja, ki organizira v občini narodno stražo. S kakšno pravico? Seve s pravico močnejšega, ker je Nemcem še vedno moč pred pravico, dasi vidijo, da je to načelo upropastilo celo mogočno Nemčijo, toraj bo prej ali slej tudi nemške »Soldatenräte«, ki so zdaj prevzeli delokrog neslavno poginolih »Volksratov«. Zaradi česa? Vedi Bog! Morda vedo tudi razni renegati in luteranci na Zili. Ne vemo. Morda zaradi tega, ker letata okoli kakor lovska psa, da preskrbita ljudstvu moke, sladkorja in petroleja? Navrh leži Marija ob Zili vendar tostran demarkacijske črte. A kaj to vsemočnemu (?) »Soldatenratu«! Župnika kličejo slovenski bolniki-begunci tudi čez Zilo na spoved. A pod takimi okoliščinami ni varno hoditi čez Zilo. — Med tem so se razmere izpremenile v toliko: V noči od nedelje do ponedelika je prišla narodna straža iz Malošč pri Šlebnu, iz Bač in iz Rožeka. A v ponedeljek je premoč »Soldatenrata« in ziliskih boljševikov razorožila narodno stražo. Župnik je moral iti domačat v Šteben otroke spovedovat. Med potjo so ga zasledovali, a je srečno ušel skozi gozdove. V Šteben sta se med tem pripeljala g. župnik dr. Cukala iz Podkloštra in g. provizor Kuhling iz Gorij, ki sta morala tudi bežati. V noči od ponedelika do torka so bežali vsi trije v Št. Jakob v Rožu. Ali pride pomoč? Sila najhujša!

Konec stavke v Mariboru.

Maribor, 13. dec. (Lj. k. u. — KB.) Danes popoldne je zborovalo tukaj 2500 železničarjev vseh kategorij. Odbor stavkajočih je predložil železničarjem nove, tekom ljubljanskih pogajanj sklenjene dogovore, ki se bistveno razlikujejo od pogojev, stavljenih po generalu Maistru. Dogovori se glase nastopno: 1. Načelništva in druga vodilna mesta, doslej po odredbi generalnega ravnatelja južne železnice zasedena po Slovencih, ostanejo provizorno zasedena. Ljubljanska vlada si pridržuje pravico, zahtevati od generalnega ravnatelja juž. železnice, da imenuje na vodilna mesta provizorne nameščence v smislu njenih predlogov. 2. Za vsa podrejena mesta si pridržuje jugoslovanska vlada pravico, da ostanejo provizorno zasedena kakor doslej, ali da se imenujejo nanje uslužbenci, ki jih bo predlagala sama. Jugoslovanska vlada zahteva, da vsi uslužbenci in delavci južne železnice, ki se povrnejo zopet na delo, prisežejo jugoslovanskemu zastopniku južne železnice vpričo vladnega zastopnika za dobo svoje zaposlenosti v tej državi. 3. Glede delavnic v Mariboru si pridržuje vlada z ozirom na vodstvo in obrat v sporazumu z generalnim ravnateljstvom juž. železnice svoje odločilne pravice. 4. Po povratku delavcev k delu se zaradi te stavke ne sme postopati proti nikomur. Pač bodo kaznovani vsi oni, ki so zakrivili kako dejanje sabotaže (zlobnega poškodovanja), zavajanja k sabotaži ali njenega pospeševanja. 6. Priznavajo se zaupniki delavcev in uslužbencev, ki imajo nalogo, da čuvajo materijalne koristi delavstva. Med čitanjem teh točk so se slišali burni protestni klici proti zapriseganju. Zaupniki so si prizadevali z vso zgovornostjo, da so odstranili pomisleke železničarjev proti zapriseganju. Pojasnili so delavcem, da ta službena prisega nima za nje nikake obveznosti do Jugoslavije, temveč da se tiče prisega samo službovanja pri južni železnici. Pri glasovanju so naposled sprejeli gornji dogovor, prav tako tudi predlog zaupnikov, da pričnó jutri zjutraj ob sedmih zopet delati.

Iz Češke.

Masaryk gre v Rim.

Pariz, 14. decembra. Masaryk še ne odpotuje v Prago, marveč se na željo francoske vlade poda v Rim, da se bo z italijansko vlado razgovarjal o jugoslovanskem vprašanju. Iz Rima odpotuje Masaryk preko Jugoslavije v Prago.

Glavno mesto Slovaške.

Praga, 13. dec. (Lj. k. u.) Posebni poročevalec »Venkova« poroča s Slovaškega: Dne 10. dec. je dospela mešana ogrska komisija iz Požuna in Budimpešte v Malecko, da se porazgovori o prehodnih ukrepih glede politične, železniške in poštne uprave ter o zgolj vojaških vprašanjih. Kot zastopnik češkoslovaškega vojaškega poveljstva je stavil stotnik Stuchlik edini pogoj, da se ima vojaško poveljstvo v Požunu izročiti Čehoslovakom. To zahtevo je komisija odklonila in je nato odpotovala, ne da bi prišlo do stvarnih pogajanj. Za glavno mesto Slovaškega bo najbrže izbrana Zolna.

Odposlanstvo entente v Pragi.

Praga, 13. dec. (Lj. k. u.) Člani častniškega odposlanstva entente v Pragi so, kakor poročajo »Narodni Listy«, izrazili svoje začudenje, da velik del tukajšnjih častnikov ne pozdravlja njihovih oficirjev, dasi so starejši in višji v činu. Časopisi opozarjajo, da bodo ti častniki poročali svojim vladam o zadobljenih vtiskih.

Čehoslovaki v Karlovih Varih.

Karlovi Vari, 13. dec. (Lj. k. u.) Dopoldne je prišel podpolkovnik Slezaček v mestno hišo in je izjavil, da ima nalog zasesti v imenu čehoslovaške republike Karlove Vari. Župan je ugovarjal proti temu nasilstvu. Izjavil je, da stoji neomajno na stališču samoodločbe in narodne svobode Nemške Češke, h kateri spadajo Karlovi Vari. Podpolkovnik Slezaček je nato izjavil, da dospe tekom današnjega ali jutrišnjega dne komisija iz Prage.

Čehi zasedli Moravsko Trebovo.

Opava, 13. dec. (Lj. k. u.) Čehi so 12. dec. zasedli okrajno glavarstvo v Moravski Trebovi. Odstavili so okrajnega glavarja in dva uradnika.

Čehoslovaki zasedli Maffersdorf in Hradek.

Liberce, 13. dec. (Lj. k. u.) Čehoslovaške čete so zasedle Maffersdorf. V Libercah vlada popoln mir. Do 4. ure popoldne češke čete še niso prišle. Zasedle so tudi Hradek.

Čehoslovaki na Ještedu.

Liberec, 12. dec. (Lj. k. u.) Sinoči je dospelo približno 400 Čehoslovakov na Ještěd (Jeschken); razorožili so ondotni oddelek narodne obrambe in zasedli tam hišo, ako tudi je zasebna last. Telefonska zveza z Ještědom je od tedaj prekinjena. V Libercu je mir.

Čehoslovaške čete pod vodstvom angleških in francoskih častnikov.

Praga, 13. dec. (Lj. k. u.) Nemški listi poročajo iz Dečina, da so čehoslovaške čete pod vodstvom angleških in francoskih častnikov zasedle Dečin-Podmokle. Angleški major je imel nagovor, v katerem je izjavil, da noče žaliti narodnega čuta prebivalcev. Odločevala bo o pripadnosti zasedenih pokrajin mirovna konferenca v Versaillesu.

Preki sod nad Jabloncem.

Jablonec, 13. dec. (Lj. k. u.) Nad mestom je proglašen preki sod, ker je bilo ponoči več vlomov.

Uprava Nemške Češke na Saksonskem.

Berlin, 12. dec. (Lj. k. u.) Okrajni glavar Nemške Češke je odpotoval s poslujočimi člani deželne skupščine v Zittau na Saksonskem, da bi od tam opravljal posle Nemške Češke.

Za narodno spravo na Češkem.

Praga, 12. dec. (Lj. k. u.) Za narodno spravo na Češkem se poteguje večerni list »Prava Lidu«. Žalostno je, piše list, da so v češkem narodu imperialistični elementi, ki hočejo nemškemu ozemlju Češke diktirati nevtralistično upravo. Socialistični zastopniki v narodni skupščini in pri vladi se bodo prizadevali, da kmalu pojasnijo to stvar. V kulturnem oziru se mora nemškemu prebivalstvu dati dalekosežna avtonomija. Pripoznati se mu mora tudi zastopstvo v deželni skupščini.

Slovo češko-slovaških čet od Italije.

Trst, 14. dec. (Lj. k. u.) Italijanski listi poročajo iz Padove o slavnostnem slovesu češko-slovaških čet, ki so se bojevale na italijanski fronti. V navzočnosti kralja, grofa turinskega, raznih italijanskih generalov, oblastnij in poslanika ministra nove češko-slovaške republike pri italijanskem kralju, Borskega, so čete slovesno prisegle zvestobo češkoslovaški državi. Raznim češkim polkom so bile izročene zastave, poklonjene od komitejev raznih italijanskih mest. Med slavnostjo so peli češki vojaki narodno himno, ki je na vse navzoče napravila velik vtis. Slednjič so vse čete defilirale pred kraljem in je godba igrala češke narodne napeve. Razen že organiziranih polkov so defilirali tudi češki vojaki-novinci, topničarji z zaplenjenimi avstrijskimi topovi, oddelki konjenice in kolesarjev ter tudi dva oklopna avtomobila. Češko-slovaške čete se sedaj pripravljene za odhod na Češko.

Cene tkanin v Pragi padle.

Praga, 13. dec. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča, da so sklenili trgovci s tkanino znižati cene za toliko, da se zenačijo s cenami na svetovnem trgu. Naprošajo ministrstvo za prehrano in trgovinsko ministrstvo, naj odpravita vse predpise, ki omejujejo trgovino s tkanino.

Nemčija.

Premirje podaljšano.

Trier, 13. dec. (Lj. k. u.) Pogodbo za premirje so danes dopoldne ob 3 četrt na 12 nemškega časa podaljšali v salonskem vozu maršala Focha v Trierju za mesec dni do 17. januarja 1919 ob 5. uri zjutraj. Z dovoljenjem zavezniških vlad se bo premirje podaljšalo do preliminarnega miru. Pogodbi za premirje z dne 11. novembra so dodali nastopne pogoje: Vrhovno zavezniško poveljništvo si pridržuje odslej pravico, zasesti nevtralno ozemlje na desnem bregu Rena, severno od kölnskega mostišča in do holandske meje, ako bi se to zdelo potrebno. Vrhovno zavezniško poveljništvo bo naznanilo to zasedbo šest dni prej. Iz nadaljnjih določb izhaja, da bosta dve komisiji uredili preskrbovanje z živili. Komisija, ki bo nakupovala, ima svoj sedež v Parizu; komisija pa, ki bo skrbela za transport in razdeljevala, ima svoj sedež v Londonu. Drž. tajnik Erzberger je izjavil, da se strinja s to uredbo in z uporabo nemških ladij.

Francozi na Nemškem.

Frankfurt, 14. dec. (Lj. k. u.) »Frankfurter Zeitung« poroča, da je danes francoska, približno en polk močna četa vkorakala v Wiesbaden. Štab se iz Mainza preloži v Wiesbaden. Pocestni železniški promet je od 8. zvečer do 7. zjutraj prepovedan. Časnike morajo predlagati v preventivno cenzuro. Iz Mannheima se poroča, da so Francozi zasedli tamošnji renski most in odhod z mostu proti Mannheimu zadelali z barikado, zgrajeno iz vreč s peskom ter oboroženo s strojnicami, tako da je ves pocestni železniški in vozni promet nemogoč. Poštni promet čez Ren je ustavljen. Pisem in časopisov iz Palacije (Pfalz) ni mogoče dobiti. Palaškim kmetom, ki so včeraj hoteli priti na semanji dan v Mannheim, so zasegli blago.

Razna poročila.

Wilson prispel v Brest.

London, 13. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Parnik »George Washington« je ob 12. uri 50 minut opoldne prispel v Brest.

Brest, 13. dec. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Mesto je v zastavah. Na ulicah je polno občinstva. Tik pred 2. uro popoldne je priplulo ameriško brodovje v luko. Brodovje obstoja iz 10 oklopnih križark in 30 rušilcev. Francoska in velika angleška skupina ladij spremljata ameriško eskadro. Parnik »George Washington« je na čelu ameriškega brodovja priplul v pristanišče, na obeh straneh so ga spremljale francoske in angleške ladje. Oficielni zastopniki so prišli takoj po prihodu na krov ameriškega parnika.

Brest, 13. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Wilson se je izkrcal.

Zahteve ogrskih Rusinov.

Budimpešta, 14. dec. Zastopniki ogrskih Rusinov so imeli tu sejo, v kateri so soglasno zahtevali garancij, da mažarska vlada brezpogojno podeli Rusinom avtonomne pravice. V tem slučaju bi Rusini pristali na mažarsko integriteto. Ena prvih rusinskih zahtev je, da se iz ozemlja, kjer prebivajo Rusini, ustvari samostojen kanton, kateremu bi načelovalo vladno veče. Ta kanton bi bil samostojen v upravnih in šolskih poslih. V ostalem bi se sporazumeli z mažarsko vlado. Rusini zahtevajo, da se ustanovi v okviru mažarske vlade posebno rusinsko ministrstvo. Minister Jassy je sprejel rusinsko deputacijo in izjavil, da v polni meri odobrava vse rusinske zahteve.

Pogreb Ivana Cankarja.

Ivan Cankar je imel pogreb, kot jih Ljubljana še ni videla — razen Krekovega. Narod je pokazal, kako ceni svoje velike genije in je dokumentiral zopet, da je zrel za svobodo. Tisočglava množica je spremljala pokojnega pesnika sanj in hrepenenja na zadnji poti. Krasen šestvprežen gala-voz je peljal truplo duševnega velikana. Prelat Kalan, Finžgar in Silvin Sardenko so pokopavali prijatelja. Ob vseh ulicah, po katerih se je pomikal sprevod, so stale nepregledne množice gledalcev. Vse ljubljanske srednje šole so se udeležile pogreba, zastopniki vseh kulturnih društev so mu izkazali zadnjo čast. Pred Narodnim domom je zapela Glasbena Matica, isto pred Krekovo vilo in pri Sv. Križu. Ko se je jel premikati sprevod, z Orli in Sokoli na čelu, se je oglasila raz streho Narodnega gledišča fanfara, ki je svirala turobno žalno koračnico, kot poslovilno pesem največjemu našemu modernemu pisatelju. Aeroplan je spremljal sprevod v pozdrav nesmrtnemu geniju. Pred krsto so nosila dekleta lavorjeve vence z napisi Cankarjevih del. Skratka impozanten sprevod, kot ga zaslužijo naši najboljši možje.

Ko so odpeli pri vhodu na Martinovo cesto pevci drugo žalnico, se je sprevod le kaj malega skrčil. Vse — vse je hitelo naprej do Sv. Križa — uprav do groba spremit njega, ki je to, če le kdo, zaslužil. Ko je ob grobu prelat Kalan s tresočim, solza polnim glasom odmolil molitev za pokojnega pisatelja Ivana, je pristopil k grobu njegov najbližji tovariš na istem križevem potu slovenske umetnosti — pesnik Oton Zupančič in se poslovil od Ivana:

»V grob smo djali, Ivan, tvoje skromno, šibko telo, ki je bilo vse pretesno za veliko dušo, ki je bivala v njem. Zadnje čase si se začel odmikati življenju, kot bi slutil, da se bliža slovo od njega. A prej — v mladosti — kolika sila, kaka nevpognjena moč je živela v tebi. Ti si že ob zibeli kot nalogo višje moči prejel smoter življenja — poklic za preroka svojega naroda in temu zvanju nisi mogel in nisi hotel ubegniti. Neustrašeno si dvignil prapor lepote, resnice in pravice — in ko te nismo umeli, nisi nehal, brez usmiljenja si zavihtel bič po naših nam škodljivih malenkostih in si se boril sam, kljubujoč vsemu, služeč odkritosrčno edinole ciljem, za katera si živel in trpel. Nismo te razumeli, še danes te ne umejemo povsem — umeli te bodo zanamci.«

Po nekako teh tu kratko izraženih mislih se je obrnil govornik k odprtemu grobu. Bridek jok mu je stisnil grlo in trepetaje so izzvenele besede:

»Hvala ti, Ivan, za tvoja dela, za tvoj bič hvala — Ivan, z Bogom!«

Mnogo oči je bilo rosnih, mnogo glasnih vzdihov je plulo med množico. Nato je s kratkim poslovilom še izpregovoril v imenu socijalistične stranke Prepeluh:

»V naših vrstah si bil — vedno prepričan, da bo zmagal duh in ne materija — da materija, kot tvoje telo sedaj, pade, duh in ideje žive večno. Sam proletarec — ne zato, ker nisi nič imel, ampak zato, ker si čutil v srcu z bednimi, ker si iskal pravice in trl krivico. Hvala ti, Ivan, tvoj spomin nam bo svet, tvoj boj za nas nepozabljiv.«

Ko je Glasbena Matica zapela še »Blagor mu« — se je velikanska množica tiho v tihi mesečini poslovila od Cankarjevega groba. Cankarjevo truplo so začasno položili v grobnico družine Rohrmanove.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 14. decembra 1918.

Sejo je vodil župan dr. Ivan Tavčar, ki je imenoval za zapisnikarja obč. svetovalca Rasto Pustoslemška in dr. Ivana Zajca.

Župan povabi občinske svetovalce k sv. maši povodom narodnega praznika v nedeljo, 15. decembra 1918 ob ½10. dopoldne v stolnici.

Sprememba ljubljanskega občinskega sveta.

Župan dr. Tavčar poroča: Občinski svetovalci nemške narodnosti so se odpovedali svojim mandatom. Na moj predlog je sklenila Narodna vlada SHS, da bo izšla posebna odredba, po kateri se bodo vpoklicale nove moči v občinski svet, in sicer odpošlje v občinski svet socialnodemokratična stranka 5, S. L. S. 1 in J. D. S. tudi 1 občinskega svetovalca. Prosim, da se pri tem ozirate posebno na Šiško, ki ni v občinskem svetu zastopana.

Proslava ujedinjenja.

Župan dr. Tavčar pravi:

»Slavni občinski svet! Zbrani v slavnostni seji, hočemo spodobno in dostojno poveličati spomin 1. decembra, spomin dneva, ki bo največjega zgodovinskega pomena za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev! Ta dan se je položil temelj mogočni, trdni in edini Jugoslaviji, katera mora biti enotna in celotna. 1. december je prepodil temne megle, katere so se že vlegale po komaj rojeni Jugoslaviji, in že smo se bali, da nam preti prihodnjost Svatoplukove butarice, ker so se že pričenjali prepiri in nasprotja, ki so grozili razbiti Jugoslavijo v kosce, v slabotne in onemogle kosce. V tej silni krizi rešila nas je razsodnost zastopnikov slovenskega in hrvatskega naroda, rešila nas je pa tudi velikodušnost in modrost tistega dela jugoslovanskega naroda, ki je v svetovni vojski zastavil vse svoje moči in celo svoje prebivalstvo za zmago, katero sedaj slavi pravica nad germansko-madjarsko pohlepnostjo! Da se je ta kraljevina hotela postaviti na polje Velike Srbije, katera bi štela najmanj osem milijonov prebivalcev, bila bi nas Slovence in Hrvate lahko prepustila usodi, kakor si je boli revne, beraške in zapuščene predočevati ne moremo. Ne smemo pa misliti, da v Srbiji ni bilo mogočnih elementov, ki so sanjarili o Veliki Srbiji in ki bi bili Hrvate in Slovence lahkodušno prepustili kaki Radićevi seliaški republiki ali kaki drugi slovensko-hrvatski vladni obliki. Nikdar ne bomo pozabili, da je v tem kritičnem položaju vskočila ponižna, demokratičnim načelom do skrajnosti vdana dinastija Karagjorgjevićev, katere predniki so še pred dobrim stoletjem orali podjarmljeno srbsko zemljo in katero so potem rešili turškega suženjstva.

Doživeli smo torej trenutek, kakor ga je doživela Italija tedaj, ko je general Garibaldi v Siciliji in ob Volturnu strl južnoitalijanski separatizem. Takrat je preveval duh ujedinjenja Apeninski polotok, prav tako kakor preveva danes misel ujedinjenja celo Jugoslavijo. Tudi v Italiji je bil takrat položaj tak, da je ujedinjeno Italijo mogla rešiti edinole dinastija Savojska. In ko je prijezdil kralj Viktor Emanuel na neapolitansko bojišče, se mu je prvi poklonil ter mu izročil svoje vojaške sile general Garibaldi, v katerem je bila vsaka kaplja krvi republičanska.

Tako izgleda resnica, in zatorej ne bomo nikdar pozabili, da je postala dinastija Karagjorgjevićev rešiteljica Jugoslavije, predvsem slovenskih in hrvatskih pokrajin, v trenutku, ko nam je pretilo, da nas oropajo laške armade in da ne pridobimo zaupanja in podpore pri pravičnih ententnih državah.

Če danes slavimo spomin 1. decembra, obhajamo pri tem praznik jugoslovanskega ujedinjenja, obhajamo pri tem praznik rojstva države, ki bo segala od Benečije do Vardarja, obhajamo praznik jugoslovanske demokracije, ki bo vsem enako pravična, obhajamo pa tudi praznik, pri katerem smo dolžni izražati hvaležnost in vdanost novi svoji dinastiji, ki nam daje jamstvo za to, da se nas bo vladalo po načelih, po katerih se vlada starodavna Anglija ali pa mlada Norveška. Vsem tem čutilom dajemo izraza, ko vzkliknemo: Živela ujedinjena jugoslovanska kraljevina, živel kralj Peter in njegov sin, naš regent Aleksander! (Živijo! Živijo! Živijo!)

V drugem pa za sedaj predlagam, da sprejmi občinski svet te-le moje predloge:

Našemu vladarju, kakor tudi regentu, izreka občinski svet ljubljanski vdanost in hvaležnost. Predlagam, da se mu odpošlje sledeča brzojavka:

Njegovi Visokosti prestolonasledniku Aleksandru!

Beograd.

Občinski svet slovenskega stolnega mesta Ljubljane na današnji narodni praznik zbran k slavnostni seji v proslavo osvobojenja in ujedinjenja troimenskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, pošilja Vašemu Visočanstvu najvdaneji pozdrav. Z iskrenim navdušenjem in globoko hvaležnostjo obeta zastopništvo prestolice slovenskega dela naše skupne domovine najvernejšo vdanost visoki vladarski hiši in vladi edinstvene neločljive kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Peter, naj živi Vaša kraljevska Visokost, naj živi ujedinjeni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev! Naj živi ujedinjena Jugoslavija!

Župan: dr. Ivan Tavčar.

(Sprejeto.)

Dalje predlaga župan:

Cesarja Josipa trg se prekrsti v Trg kralja Petra. (Živijo-klici.)

Slovenski trg se prekrsti v Trg 1. decembra. (Pritrjevanje.) Župan je rekel: Na tem trgu bo tudi najprimernejši prostor, na katerega spada spomenik pokojnega dr. Jan. Ev. Kreka. V eni prihodnjih sej bom tudi stavil nasvete, da se spremene času primerno imena ulic in trgov, posebno še tudi v Šiški. (Pritrjevanje.)

Pozdrav Beligradu.

Končno je predlagal župan sledeči brzojavni pozdrav:

Gospodu Mihajlu Marjanoviću, predsedniku občine

Beograd.

Pri današnji svečanostni seji ljubljanskega občinskega sveta spominjali smo se z ljubeznijo in hvaležnostjo 1. decembra, s katerim dnem se je vsled mogočne pripomoči zmagonosne Srbije za večne čase ustanovila ujedinjena, neločljiva in enotna Jugoslavija v obliki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poklonili smo se Njegovemu Veličanstvu kralju Petru I., kakor tudi visokemu regentu Aleksandru, z željo, da bi slavna dinastija Karagjorgjevićev privedla nas do srečne in svobodne prihodnosti!

Ko Vam to sporočamo, pošiljamo v imenu deželnega stolnega mesta Ljubljane prestolici naše kraljevine, krasnemu Beogradu, bratske svoje pozdrave, ter prosimo slavno prestolico, da sprejme belo Ljubljano v krog najzvestejših svojih posestrim.

Živela naša kraljevina, živela naša vladarska hiša!

Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski.

Dnevne novice.

+ **Upravna komisija** pri Narodni vladi SHS v Ljubljani nam je poslala nastopni komunike: Upravna komisija, ki pod predsedstvom dr. I. Žolger-ja posluje pri Narodni vladi, je te dni ugotovila in predložila vladi načrte naredb, s katerimi se določuje delokrog oddelka za notranje zadeve, oddelka za prehrano, oddelka za socialno skrbstvo, oddelka za uk in bogočastje, oddelka za kmetijstvo in oddelka za zdravstvo. Dalje je podala Narodni vladi zahtevano mnenje o vlogi škofijskega ordinarijata glede razmerja katoliške cerkve k državi SHS v prehodni dobi.

— **Duhovniške spremembe.** Premeščen je bil Pavel Klemenčič, kaplan na Krki, kot župni upravitelj v Poljanico; kot kaplana pa sta bila nameščena bivša vojna kurata: Janez Burnik v Cerkljah pri Kranju, Leopold Erzin, hkrati kot beneficijat, v Šmartnem pri Litiji.

— **Ali smo še vedno v Avstriji?** Današnje izdaje »Slovenca« ne moremo odposlati cenj. naročnikom s prvimi jutranjimi vlaki, akoravno je izšla v prvih jutranjih urah in so na razpolago jutranji vlaki malone na vseh prodah. Tako n. pr. ne moremo poslati lista ne po Gorenjski, ne po dolenjski železnici, ker — no, ker jutranja vlaka na teh progah nista — poštna vlaka. Razumi, kdor moreš! Pa hočete, da bomo imponirali Ameriki in Wilsonu!

— **Sodna imenovanja.** K notici pod tem naslovom v »Slovencu« od 11. t. m. smo prejeli od poverjeništva za pravosodstvo to-le pojasnilo: Res je, da se mora vse sodne službe redno razpisati. Toda tega načela se v sedanji revolucijski dobi ni mogoče držati, ko je treba čez noč odstavljati sodnike ter na njih mesto imenovati druge. Ako bi hoteli razpisavati službe, potem bi morali, ali mesta pustiti izpraznjena do zasedanja, ali pa do tega časa obdržati dosedanje sodnike in uradnike, ki jih pa javnost ravno hoče imeti brez zadržka odstranjene. Razpis služb bi bil tudi krivičen prav sedaj, ko ne poznamo niti vsega ozemlja za okoliš naše Narodne vlade, niti ne vemo, s kakim osobjem lahko računimo ob končni ureditvi naših mej. Sodno osobje s Primorskega na primer bi se razpisa sedaj niti ne moglo udeležiti, in prav s Primorskega je prišel glas, naj službe ne razpisujemo. Zato se vsa imenovanja sedaj vrše provizorično, začasno, ali pa se sodniki le dodeljujejo. Svoječasno, ko bo ozemlje definitivno določeno ter bo vse osobje na razpolago, pride do razpisa vseh teh mest. To velja, razen vodilnih mest, ki se itak ne razpisujejo, tako glede zbornih kakor glede okrajnih sodišč. Ako bi morali čakati do te dobe s spremembami sploh, potem bi bila na primer ustanovitev višjega deželnega sodišča, ki ga tako nujno potrebujemo, danes še nemogoča. S sedanjimi začasnimi imenovanji se potem takem nikomur ne dela krivica, tem manj, ker se bo tudi vrstni red določil ob definitivnem imenovanju. Ob začasni izberi za to ali ono mesto pa sta poverjeništvu pred vsem merodajni zmožnost in sposobnost. Da pa se mora ozirati na uradništvo, ki je je Nemška Avstrija vrgla na cesto, ter mu dati primernega mesta v domovini, je tudi jasno in naravno.

— **Redna železniška zveza Ljubljana—Dunaj.** Z dne 14. t. m. je obnovljena redna železniška zveza Ljubljana-Dunaj. Vlak št. 32 gre iz Ljubljane ob 2. uri 47 minut popoldne in pride na Dunaj drugi dan ob 7. uri zjutraj; vlak št. 34 gre iz Ljubljane ob 11. uri 20 minut ponoči in pride na Dunaj drugi dan ob 3. uri 35 minut popoldne. Vlak št. 31 gre z Dunaja ob 8. uri 10 min. dopoldne in pride v Ljubljano ob 1. uri 6 minut zvečer; vlak št. 35 pa gre z Dunaja ob 9. uri 40 minut zvečer in pride v Ljubljano drugi dan ob 12. uri 34 minut popoldne.

— **Celovški škof** dr. Adam Hefter je naznanil deželnemu oskrbniku dr. Arturju Lemisch-u, da je škofijstvo pripravljeno, oddati nekaj svojih zemljišč za vojaške domove (Kriegerheimstätten) proti zmerni odškodnini za cerkvene namene in če se za to dobi potrebno dovoljenje. Vpoštevalo bi se najprej invalide, vojake, ki so bili na fronti in dosedanje najemnike. Škofova posestva so večinoma v krški in motniški dolini, torej v nemških krajih.

— **Koroške novice.** V Lendorfu pri Celovcu sta se minuli teden zadušila zakonska 74letni Jan. Predučnik in 75letna žena Liza. Ko je starček v postelji pušil, je nastal ogenj in sta se v dimu zadušila. — V Celovcu je meseca novembra umrlo blizu 600 oseb; toliko mrličev v enem mesecu doslej še ni bilo.

— **Celovška šolija.** Za kanonika pri kapitlju v Velikovcu je namesto pok. Iv. Žel-a imenovan g. Jos. Štih, doslej vojni kurat, Fischingerjev kanonikat je podeljen g. Šimenu Kotnik. — G. J. Sadolšek je imenovan za provizorja v Škofičah.

— **Repa za krmo** po prav nizki ceni se bo oddajala v ponedeljek, dne 16. t. m., od 9. ure zjutraj naprej do 1. ure popoldne na Dolenjskem kolodvoru. Poslovalnica za krmila.

Ljubljanske novice.

lj **G. dr. I. Tavčarju, županu slovenske prestolice.** Danes popoldne se je premikal po ljubljanskih ulicah sprevod enega največjih duhov Jugoslavije. Župan kulturnega središča Slovenije ni čutil potrebe, izkazati v svobodni domovini Manom velikega genija niti toliko pietete, da bi dal izobesiti žalne zastave. — Podpisani konštatiramo to kot čin, nevreden kulturnega naroda in kulturnega mesta. — V Ljubljani, na dan Cankarjevega pogreba. — Albrecht Fr., Ančik Fr., Debevec, Dolinar L., Dornik, Erjevac Fr., Funtek A., Gaspari M., Gaspari T., Gruden I., Jaklič, Jakopič R., Kogoj, dr. Kos, dr. Korun, Kozak F., Kozak J., dr. Kraigher, dr. Lah I., Lajevic, dr. Lavrenčič J., dr. Lemež, Levstik Vl., Mazovec, Petejan, Prepeluh A., Podrekar, dr. Pregel, Pugelj, dr. Puntar, dr. Ramovš, Smrekar H., Štebi, Štritof N., Strnen, Tratnik, Zorman, Zupančič O.

lj **Slovenska Marijina kongregacija zdravnikov.** V ponedeljek, dne 16. dec. redni tedenski shod ob pol 8. uri zvečer v kongregkapeli oo. jezuitov.

lj **V kapeli oo. jezuitov** v nedeljo, dne 15. dec. ob 5. uri popoldne predmet proučevali: Praznoverstvo v 20. stoletju.

lj **Vabilo.** Častniki, posestniki, učitelji, uradniki iz zasedenega ozemlja so vabljeni na razgovor, ki se vrši dne 16. t. m. ob 6. uri popoldne v poizvedovalnem uradu, Dunajska cesta, blizu mitnice, kjer je prej bil vojni žitni urad.

lj **V spomin** † Ivana Cankarja je darovala rodbina Rohrmanova v smislu blagopokojnika, katerega učitelj je bil dr. Krek, 100 K za Krekov dom.

lj **Opozorilo.** Mestni magistrat opozarja vse prizadete na naredbo Narodne vlade SHS z dne 28. novembra t. l., št. 151, U. L. št. 15, glasom katere so stopile v veljavo dne 28. novembra t. l. vse zakonite določbe o uravnavi nedeljskega počitka v obrtnem obratovanju.

lj **2 vagona oglja in en vagon cementa je na prodaj** na južnem kolodvoru. Prodajalo se bo to blago v torek ob 10. uri dopoldne.

Najnovejše.

Skupne vlade še ni.

Belgrad, 15. dec. (ob 12. uri 10 min. ponoči.) Skupna vlada še ni sestavljena, pričakovati pa je, da se to zgodi v najbližnjih dneh. Stvar je nujna že radi tega, ker mora regent čimprej odpotovati v Pariz.

Na Reki dovoljeni znaki in zastave vseh narodnosti.

Bakar, 15. dec. Vrhovni poveljnik okupacijskih čet na Reki, general Grazioli je izjavil odposlancem Narodnega Veča na Sušaku, da je bilo na konferenci generalov ententnih čet sklenjeno, da so dopuščeni na Reki znaki in zastave vseh narodnosti. Ako se bo komu v tem oziru kaj dogodilo, naj mu to naznani.

Vestnik S. K. S. Z.

* **Občni zbor izobraževalnega društva na Selu-Mostah** se ne bo vršil danes 15. t. m. marveč v nedeljo, dne 22. decembra ob pol štirih popoldne v Društvenem domu.

* **Tečaji S. K. S. Z.** Udeleženki teh tečajev se ponovno opozarjajo, da je zadnji čas za plačilo šolnine oziroma njenega I. obroka tekoči teden ob učnih urah. Zamudniki naj zato pridejo k pouku vsaj četrt ure poprej, da se bo v tem času pobral denar.

Prosveta.

pr **Iz gledališke pisarne.** Danes, v nedeljo popoldne ob pol 3. ljudska igra »Deseti brat« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. prvič v sezoni izvirna Špicarjeva otroška igra »Pogumni Tonček« izven abonementa. — V ponedeljek, dne 16. t. m., zvečer ob pol 8. uri opera »Prodana nevesta« za abonement »C«. — V torek, dne 17. t. m., ob pol 8. zvečer Ivan Cankarjeva drama v treh dejanjih »Kralj na Betajnovi« za »A« abonement. — V naslovni vlogi Jožefa Kantorja gostuje Ignacij Borštnik iz Zagreba.

Aprovizacija.

lj **Prodajalci moke** se vabijo, da pridejo po nakazila za moko v mestno posvetovalnico v torek dne 17. t. m. ob 9. uri dopoldne.

a **Prodaja moke.** Zaradi božičnih praznikov se bo oddajalo od četrtka dne 19. do vštete sobote 21. t. m. na vsako močno izkaznico po en kilogram moke za pecivo št. 0. Kilogram moke stane 2 kroni 66 vin.

a **Čaj in rum na črki C in D ubožne akcije.** Mestna aprovizacija bo delila v svoji prodajalni v Gosposki ulici strankam, ki imajo izkaznico C in D, na vsako osebo po 5 dkg čaja in četrt litra ruma po sledečem redu: V ponedeljek, 16. dec. dopoldne stranke s črko C od št. 1 do 400; popoldne št. 401—800. V torek, 17. dec. dopoldne št. 801—1200; popoldne št. 1201—1600. V četrtek, 19. dec. dopoldne št. 1601—2000; popoldne št. 2001—2400. V petek 20. dec. dopoldne št. 2401 do konca; popoldne stranke s črko D od št. 1 do konca. — Stranke, ki imajo izkaznico s črko C ali D, plačajo za vsako osebo **6 kron.** Tega reda se je točno držati. Posodo je prinesti seboj.

a **Špeh za II. in III. okraj.** Stranke II. in III. okraja prejmejo špeh na zelena nakazila za krompir v ponedeljek, dne 16. t. m., na Poljanski cesti št. 15. Določen je ta-le red: dopoldne od 8. do 11. ure pride na vrsto II. okraj, popoldne od 2. do 5. popoldne III. okraj. Stranka dobi za vsako osebo 30 dkg špeha, kg stane 30 kron.

a **Aprovizačne stranke se opozarjajo,** da strogo pazijo na svoje izkaznice za živila, ker aprovizacija za izgubljene izkaznice vsled pomanjkanja blaga pod nobenim pogojem ne bo izdajala nc ih. Tudi zapadlih izkaznic ne bo zamenjavala, ker je dolžnost vsake stranke, da gre pravočasno po moko, sladkor itd.

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1919. z velikimi številkami, sliko sv. Cirila in Metoda in krasno narodno opremo se še dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani za ceno 8 K 80 vin. Meseci so poleg internacionalne označbe imenovani tudi v vseh treh narodnih jezikih (srbska imena s cirilico).

†

Umrla nam je po kratki bolezni naša draga sestra, oziroma svakinja in teta, gospodična

Marija Toman

zasebnica.

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 15. decembra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Resljeva cesta št. 24 k Sv. Križu.

Priporočamo jo v prijazen spomin in molitev.

RODBINE TOMAN, PODKRAJŠEK, STENOVIC.

Brez posebnega obvestila.

Vino, staro, od 56 l naprej, na prodaj po ugodnih cenah. Dostavlja se tudi na dom. **J. Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1.**

Jabolka se kupijo ali zamenjajo z drugim specerijskim blagom ali usnjem. Ponudbe na upravništvo „Slovenca" pod šifro **»Lepa jabolka«.**

Hlapca in služkinjo, ki bi bila poštena in pridna, **išče**m za nastop ob Novem letu. Plača po dogovoru. Ponudbe na: **F. Rebolj,** trgovec, **Krka,** Dolenjsko.

Dva revizorja sprejme v službo **Zadružna zveza v Ljubljani.** Ponudbe z navedbo strokovnega znanja, plačilnih zahtevkov ter s kratkim opisom dosedanjega službovanja naj se pošljejo do 25. **decembra t. l.**

Jos. Petelinc, Ljubljana **Sv. Petra nasip št. 7.** Zaloga **šivalnih strojev** in njih posameznih **delov, igel** in **olja,** ter druzega **galanterijskega** in **modnega** blaga, se priporoča slavn. občinstvu. Istotam se proda: **steklo** za izložbene omare (belgijsko steklo), kompletno z **valjčnimi zastori,** mere: 135×184, 63×184, 59×184, in ena rabljena 90×162. Kupi se: **nationalna registrirna blagajna,** novejši model. 4713

Sodi. 7 sodov po 1500 litrov se proda. Ponudbe naj se pošiljajo na upravo „Slovenca" pod št. **4970.**

Razglednice v veliki izberi na debelo: božične, novoletne in druge priporoča tvrdka **Lovro Demšar,** Ljubljana, Kolodvorska ulica 35. 4725

Gamsove čope kupi po najvišji ceni tvrdka **Benedikt & Co.,** Ljubljana.

Zavinorejska zveza v Smarci, pošta Radomlje

proda 3 vagone finega portland-cementa

za napravo jasli in tlaka v hlevih kakor tudi opeke — Istotam se dobi **150.000 kosov zidne opeke** za pomladansko zidanje. — Proda se **vecja množina** dobrih **cementnih vreč** in **vrec za žito** kakor tudi drugo blago za kmetovalce.

Hišnik, obenem **vrtnar,** se išče za mesec januar. Poleg hrane in stanovanja plača po dogovoru. Naslov pove uprava „Slovenca" pod št. **4966.**

Kino-podjetja. Vsem, ki se zanimajo za **ustanovitev** Kino-podjetij, daje natančnejša pojasnila, proračune in navodila kino-operater **NIKO OGRIČ, Ljubljana, Mestni trg štev. 24.** I. nadstropje.

Brančevska stojnica se proda pod ugodnimi pogoji. Stojnica je na prometni Dunajski cesti ter znana pod imenom „Kopačev štant." Pritikline: peči, tehtnice itd. Ponudbe sprejema **Jera Kopač, Novi Vodmat, Ribniška dolina 154.**

Kuharica, samostojna, z dobrimi spričevali, se takoj sprejme za Ljubljano. Naslov pove uprava „Slovenca" pod štev. **5063,** ako znamka za odgovor.

Bukovo oglje se prodaja vsak dan pop. od 1—4 ure pri **gostilni Kramar,** na dvorišču, **Glince.** Cena 95 v. za kg. Prodaja tvrdka **A. KUŠLAN, Ljubljana, Karlovška cesta št. 15.** Ponudim **milo za pranje, milo „Dob", cikorijo, čaj, padriko, sveče, kisovo kislino,** razne **esence, vermut-vino, sladko, sadni mošt** Proda se tudi nad 100 hektolitrov **hrastovih sodov.** 5023

Absolvent trgovske Mahrove šole z dobrimi spričevali **išče** primerne službe. Izvežban je tudi v strojepisju in stenografiji. Cenjene ponudbe na upravo „Sloveuca" pod **„Bodočnost 1919".**

Šivalne stroje, **sukanec, prazne vreče, landauer,** okolu tri vagone hrastovih, orehovih in jesenovih **plohov** proda **L. Rebolj v Kranju.**

Krojaškega pomočnika za boljša in stalna dela sprejme takoj **Ivan Štupica,** krojaški mojster, **Dob pri Domžalah.**

Egiptovske svalčice (cigarete) 10 škatelj, so naprodaj. Več se poizve na **Bregu št. 8,** I. nadstropje, levo.

Pisalni stroj in blagajna se kupi takoj. Cenj. ponudbe na **Trgovsko zadrugo v Kamniku.** Istotam se sprejme tudi **učenka**

Pozor Orli - Sokoli! Telovadno orodje: **drogi, bradlje** oddaja po primerno nizki ceni tovarna **Kastelic & Žabkar, Ljubljana.**

Ugodna naložitev denarja! Proda se **krasno posestvo** v lepem prometnem ter industrijskem kraju, obstoječe iz njiv, lepega sadnega vrta, dvorišča in velikega zidanega poslopja, katero stoji na najprometnejšem prostoru, ob državni cesti in le par minut od kolodvora. V stavbi je vodovod in na razpolago tudi električna razsvetljava. V ozadju stavbe, oziroma vrta na razpolago vodna moč (Ljubljanica). Zatorej najugodneje za kakršnokoli podjetje, tovarno ali večjo obrt; istotako za vsako trgovino. Cena posestva K 100.000. Naslov prodajalca se izve pri upravi lista pod **št. 5065.**

Koza, zelo lepa, velika, sanske pasme, se proda. Poizve se: **Slomškova ulica št. 6.**

Vino ima v zalogi in nudi **Ivan Ogrin,** vinska veletrgovina, **Laverca pri Ljubljani.**

Ponudim: **slivovko, tropinjevec, brinjevec, rum** in **konjak.** Proda se tudi 100 kom. dobro ohranjenih hrastovih **sodov,** od 300—400 litrov. **Valjem Spitzer,** Ljubljana Kolizej.

2 voza na perese nova, dobro izdelana, iz jesenovega lesa, na proste osi, kovana, proda **Ivan Zajc,** kolar, **V r, p. Dob pri Domžalah.** Prednost pri nakupu ima oni, ki da v zameno kaj **živil,** najraje **sladkor.**

Kupim: **žimo, ščetine in sirkovo slamo. Anton Šimenc na Gradu, Ljubljana.**

ŠERPE svilnate (sanžan) **RUTE** volnene in žametaste od 40 K dalje najprimernejša

darila za božič in novo leto

Volneno blago za ženske obleke in bluze, kamrik za predpasnike
Ni papirnato, ampak pravo blago!
Manufakturna in konfekcijska trgovina **S. Kosér,** Ljubljana, Kolodvor. ul. 24.

ZAHVALA.

Za vse izraze sočutja povodom smrti naše nepozabne soproge, oziroma mamice in sestre izrekata svojo najtoplejšo zahvalo potrti rodovini

Schiffrer-Klinar.

JESENICE na Gorenjskem, dne 10. grudna 1918.

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO
priporoča
fotografske umetniške slike
A. BERTHOLD,
fotografski umetni zavod
LJUBLJANA, SODNA ULICA 13.

KARBID

v vsaki množini v izvirnih zavojih po 50 ali 100 kg za ceno po **K 2·70** kg neto **franko Bosanski Brod** (v zavojih po 50 kg naplačilo K 3·— za izvod) naroča se pri **Bosan. deln. društvu za elektriko, Jajce, Bosna.** — Plača naj se naprej po poštni nakaznici v Jajcu, večje vsote pa potom Industrijalne banke v Sarajevem na račun gorenje tvrdke. - Primanjkljaj na transportu trpi kupec.

CERAR FRANJO,
tovarna slamnatih izdelkov v
STOBU PRI DOMŽALAH,
se priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu za obila naročila različnih
SLAMNATIH ŠOLNOV
SLAMNATIH TORBIC (cekarjev)
PREDPRAŽNIKOV itd. 2690

Stare damske klobuke

sprejema v popravilo in tudi nove na nove oblike prenaredi FRANC CERAR, tovarna slamnikov v STOBU, pošta Domžale pri Ljubljani. - Cene primerno nizke, točna postrežba. 3715

Mast, salami in suho meso

ter drugo subomesno blago pošilja nad **5 kg J. GIGOVIĆ, Nova Gradiška, Slavonija.** Denar naprej ali 50% naplačila.

Edina slovenska veletrgovina umetnega cvetja in pogrebnih potrebščin

Anton Z. Finžgar
VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: **umetno cvetje, nagrobne vence, okraske, noge in tapete za rakve, tančice, mrtvaške čevlje** i. t. d.
Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

Kupci se vabijo! Za nakup
velike zaloge razne železnine
ki se nahaja na kolodvoru Škofja Loka, last SHS Narodne vlade, katere razprodaja se vrši vsak torek in petek. Dovolilne vstopnice v svrho izbiranja in nakupovanja v skladiščne prostore se dobe pri **g. Anton Kašmanu, trgovcu v Škofji Loki in gosp. Anton Kalanu, trgovcu na kolodvoru. ODBOR.**

OKLIC!

Na Ježici pri Ljubljani se bo prodajalo v ponedeljek, dne 16. t. m. na javni dražbi

4500 m² lesenih barak.

Kupnine bo položiti takoj v gotovini. Komisija se snide ob **9. uri** zjutraj pri **Vilfanu (Ateši).**

V Ljubljani, 10. XII. 1918.

Jelene, stotnik.

---

10 vinarjev

(za dopisnico) Vas stane moj cenik, ki se Vam pošlje na zahtevo zastonj.

C. in kr. dvorni založnik
Jan Konrad,
razpošiljalnica **Brüx** st. 1996 (Češko).

I. britev iz srebro jekla K 7·—, 9·—, 11·—. Varnostni brivski aparati poniklj. K 7·50, dvorezna rezerv. rezila tuc. 12 K., lase- in bradostrižniki K 26·—, 28·—. Pošilja se po povzetju ali predplačilu. Zamena dovoljena ali denar nazaj.

ZA KROJAČE!

Krojni vzorci za moška oblačila v naravni velikosti se dobijo pri
A. Kunc, Ljubljana,
Gosposka ulica 7,
I. nadstropje.

Štev. 10.981/V. u. 5057

Razglas,

s katerim se vojaškotaksni obvezanci pozivljajo v zglasitev.

Na podstavi zakona z dne 10. feb. 1901, drž. zak. št. 30, se morajo vsi vojaškotaksni obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasiti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče.

Oprostilo od dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je zaradi svojega 1600 K ne presegajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo, ne oprosti od dolžnosti zglasitve.

Zglasitev se sme izvršiti pismeno ali pa ustno.

Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva po vseh rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično izpolnjena zglaševalna formularja. Zglaševalni formularji se dobivajo pri okrajnem glavarstvu in pri občinskem predstojništvu (pri mestnem magistratu) brezplačno. Pošiljatve zglasitve so poštnine proste.

Zglaševalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in naslovijo ter brez pismenega zavoja oddajo na pošto.

Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglaševalna formularja.

Zglasitve, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasiti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti.

Tistim, ki so dolžni se zglasiti, pa predpisane zglasitve ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojaškotaksni obvezanci, ki v svojih zglasitvah vedoma zakrive zamolčitve ali neresnične napovedi, zapadejo, v kolikor dejanje ne utemelji čina, ki ga je po občnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznivo dejanje — denarnim kaznim do 500 K in ob posebno obtežujočih okolščinah do 1000 kron. Kadar denarnih kazni ni mogoče izterjati, se izpremene v zaporne kazni.

Vrhtega ima politična oblast pravico, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno, na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma dožene, takoj določi vojaško takso.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 10. decembra 1918.

Čevlji „PEKO" najboljše kakovosti se zopet dobe, po dnevnih cenah, v zalogi tovarne čevljev 4871

Peter Kozina & Ko.
v Ljubljani (na Bregu).

Pismena naročila se vsled sedanjih razmer ne izvršujejo, ter se priporoča osebni nakup.

Čas je že sedaj, da si nabavite pravočasno kot najbolj primerno 4080

božično darilo

še pravo izvrstno dišeče toiletno milo vseh vrst pri firmi **Milan Hočevar, Ljubljana,** Sv. Petra cesta 28.

Godba prost. požarne brambe v Kranju razpisuje službo **kapelnika.**

Pogoji: prvi krilni rog in prve gosli. Plača po dogovoru oziroma naj naznani svoje zahteve.

Nadalje sprejme tudi več dobro izvežbanih **godbenikov**

katerim bi se preskrbele tudi primerne službe. Obrtniki imajo prednost, kakor tudi dotični, ki svirajo poleg pihalnih godal tudi na lok. — Dopisi naj se pošljejo na godbeni odbor in naj se v njih navede, katera godala najbolje obvladujejo. Priložiti je tudi spričevala.

Odbor.

Dr. Emerik Breschar

zopet ordinuje
v Celju, »Narodni dom«. 5026

Brzojav iz Basela!

Našim rojakom in rojakinjam Jugoslavije je sedaj mogoče pisma svojcem v Ameriko brez ovir pisati po posredovanju našega rojaka, gosp.

ALBINA KONC, Basel, Centralbahnstr. 21, Schweiz.

Pisma naj se pošiljajo zaprta, rekomandirana na omenjeni naslov, ter je priložiti za poštnino in stroške K 3·— v bankovcih ali poštnih znamkah. Naslov prejemnika pisma v Ameriki mora biti natanko pisan.

Pisma pridejo hitro in gotovo v Ameriko!

RAZGLAS.

II. izredni občni zbor

kreditnega društva mestne hranilnice ljubljanske se vrši dne **16. decembra t. l. ob 3. uri popoldne** v posvetovalnici imenovane hranilnice s sledečim dnevnim redom:

1. Prememba društvenih pravil.
2. Raznoterosti.

Fran Ksaver Stare,
predsednik.

Najboljši naravni nadomestek za
sladkor je pristni trčan med
z lipovim in drugim čajem veleizborno sredstvo proti »španski«. Razpošilja ga v posodah à 5 kg
VIKTOR VOJAČ, čebelarsko podjetje **Dvor,** Kranjsko.

Razpis.

Pri SHS skladišču za vojno opremo v Ljubljani se razpisujejo 4 mesta

pisarniških močij

za dalje služeče podčastnike z sistimiziranimi prejemki.

Razpisana mesta so izrečno pridržana vojnim invalidom, kateri se čutijo za tako službo sposobne.

Lastnoročno pisane prošnje, opremljene z dokazili o starosti, državljanstvu, o zdravju, o nravnostnem vedenju ter z dokazilom o invalidnosti naj se vlože do

31. grudna 1918

pri SHS skladišču za vojno opremo v Ljubljani, (Belgijska vojašnica, obj. XV.).

Prosilci, kateri so strojepisci ali večji stenografije, imajo prednost.

Ljubljana, dne 14. grudna 1918.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema **zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških do', rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja,**

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastonj in poštnine prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

P. n. občinstvu v mestu in na deželi uljudno priporočamo svojo
izbrano zalogo najfinejših čevljev
za dame in gospode. 4978

Strogo solidno in trpežno blago. Vse oblike in barve. Najelegantnejša izvršba. Cene zmerne. Postrežba točna.

Tvrdka I. BIAS, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16 (v bližini hotela UNION in sodne palače).

Universal-mlin za meso
(zakonito zajamčen)

je posebno prikladen za rezanje vseh vrst mesa, sočivja, boba itd. — **Cena komadu K 60·—.**

Universal mlin za mak
je izborno poraben za mletev maka, dišav, orehov, sladkorja, kave itd. — **Cena komadu K 24·—.**

Mlin za drobljenje kosti . . . K 320·—.
Stiskalnica za krompir in sadje K 20·—.

Razpošilja z Dunaja proti predplačilu glavno zastopstvo
Max Böhnel,
Dunaj IV., Margaretenstraße 27, odd. 32.
—:: Prospekti zastonj. ::—

Dr. Albin Smolé
odvetnik,
Ani Smolé roj. Anžič,
poročena.

Ljubljana, 14. decembra 1918.

OBJAVA.

Hranilnica kmetskih občin v Ljubljani je sklenila, kakor vsi drugi denarni zavodi v Sloveniji, **znižati obrestno mero** za hranilne vloge od **1. januarja 1919** dalje **od 4% na 3%,** kar se daje na znanje s pristavkom, da je vsakemu vlagatelju na voljo dano, dvigniti svoje vloge, ako ni s tem sklepom zadovoljen.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1918.

Ravnateljstvo
Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani.

Sprejme se nekaj
raznašalcev
za raznašanje »SLOVENCA«. Oglasiti se je v upravništvu.

Št. 16546. **Razglas.** 5058

Radi oddaje izvrševanja dimnikarskih del v vseh mestnih in v magistratni oskrbi stoječih poslopjih in dalje zaradi oddaje snaženja peči, ognjišč in dimnih cevi v mestni pehotni in topničarski vojašnici za leta 1919, 1920 in 1921 vršila se bode pri podpisanem mestnem magistratu v prostorih mestnega stavbnega urada dne **21. decembra 1918** dopoludne ob 10. uri **javna pismena razprava.**

Pogoji in vsi drugi dražbeni pripomočki so razgrnjeni v navadnih uradnih urah pri navedenem uradu vsakemu interesentu na vpogled.

Ponudbe, v katerih je staviti pavšalne zneske za izvrševanje dimnikarskih del v mestnih poslopjih, vštevši mestno pehotno in topničarsko vojašnico, ločeno od ponudbe za snaženje peči, ognjišč in dimnih cevi v navedenih mestnih vojašnicah, v številkah in besedah, izročiti je do določenega časa kolekovane in opremljene z vadijem 200 K in zapečatene dražbeni komisiji.

Izrečno se določa, da se na ponudbe katere ne bodo povsem odgovarjale razpisnim določbam in pogojem, ter na ponudbe, katere bi bile pogojno stavljene, prepozno ali naknadno izročene, ne bode oziralo.

Mestna občina si pridržuje, oddati razpisana dela po lastnem preudarku tudi drugemu, nego najnižjemu ponudniku.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 7. decembra 1918.

TOVARNA ZAMAŠKOV
JELAČIN & Ko
LJUBLJANA

NAJSOLIDNEJŠA IN NAJCENEJŠA POSTREŽBA! ELEKTRIČNI OBRAT. DIREKTNI UVOZ PROBKOVINE IZ ŠPANIJE IN PORTUGALSKE. ZAHTEVAJTE VZORCE!

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Josip Gostinčar v Ljubljani. Katoliška tiskarna v Ljubljani.